

Dosimetrie, deel 2

Vuistregels en deeltjes

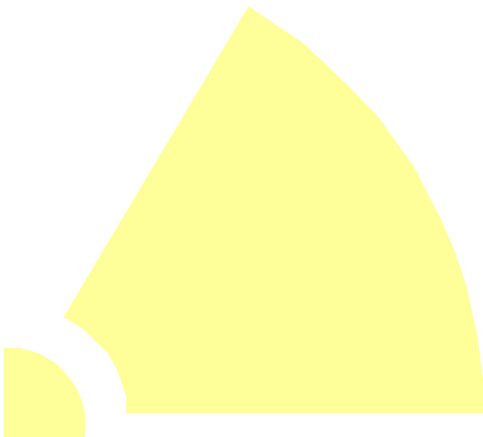
Radboud Universiteit Nijmegen

Dosisgrootheden

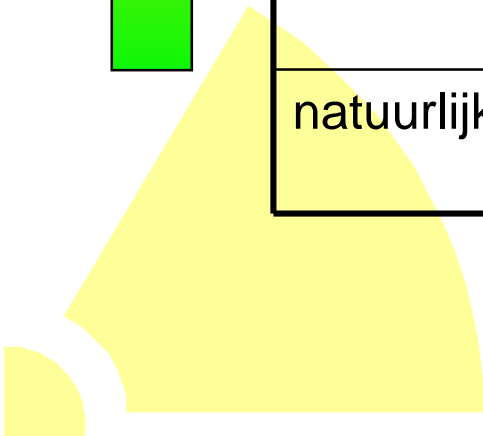
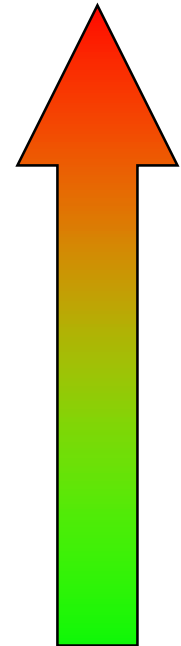
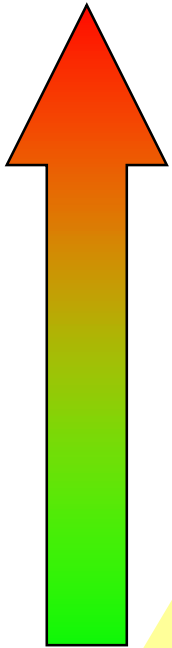
- Dosis (D)   gray (Gy)
  J/kg
- Equivalente dosis (H)   sievert (Sv)
   $H = D \times W_R$
- Effectieve dosis (E)   sievert (Sv)
   $E = H \times W_T$

Veel of weinig straling?

effect	dosis	ontvangen in
LD50	10 Sv	korte tijd
voelbare schade	1 Sv	korte tijd
aantoonbare schade	200msv	korte tijd
dosislimiet	20 mSv	per jaar
natuurlijke straling	2 mSv	per jaar

Dosis, kerma en exposie

- Dosis
  - risico (effectieve dosis)
  - $D = \Phi E \mu_{en}/\rho$
- Kerma
  - rekenen
  - $K = \Phi E \mu_{tr}/\rho$
- Exposie
  - meten

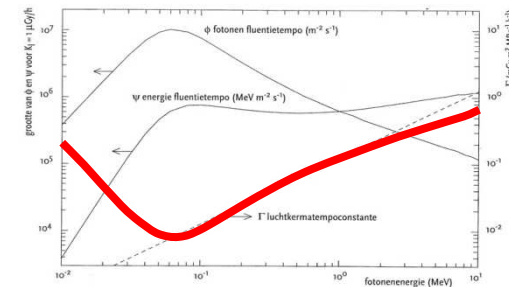

Berekenen van kermatempo (1)

met bronconstante k of Γ

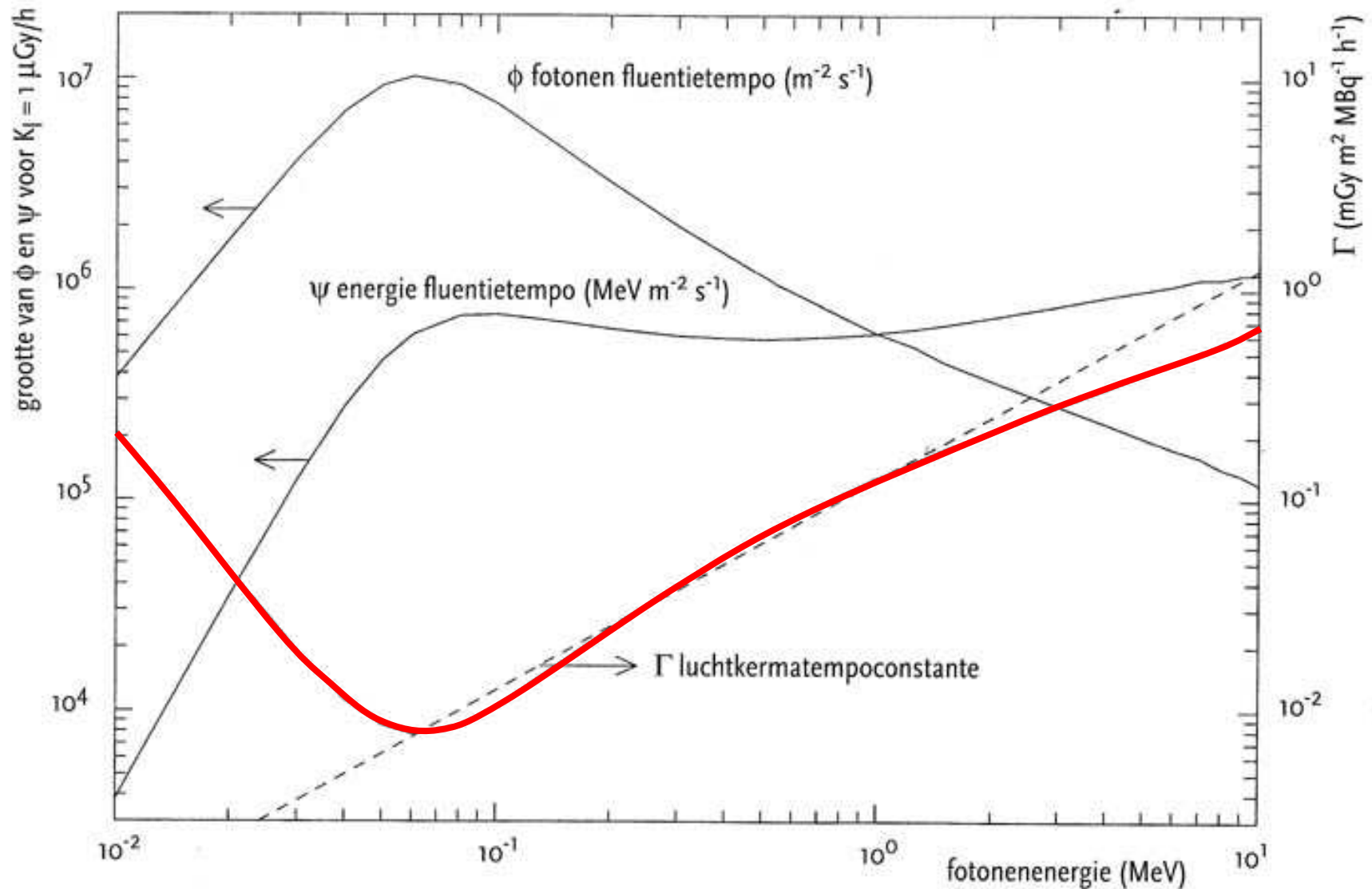
- = kermatempoconstante
- nuclide afhankelijk
- eenheid: bv. $\mu\text{Gy}\cdot\text{m}^2\cdot\text{MBq}^{-1}\cdot\text{h}^{-1}$
- k of Γ uit handboeken

$$\dot{K} = \Gamma \frac{A}{r^2}$$

figuur 4-14: luchtkermatempoconstante Γ

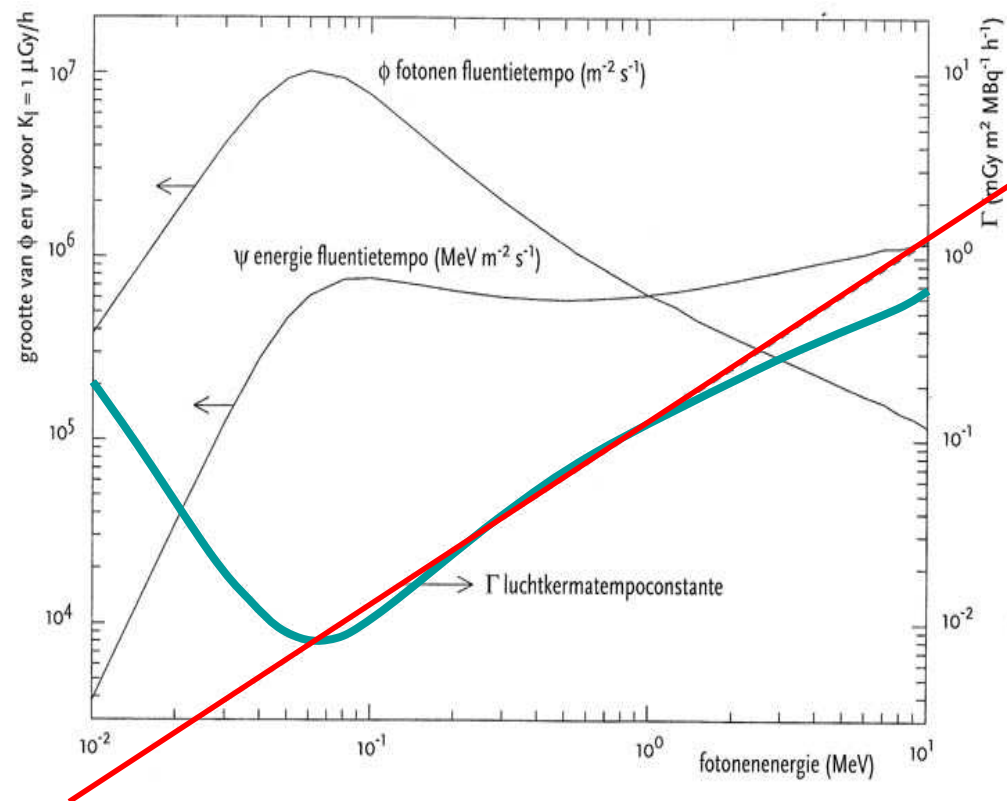

Berekenen van kerma (2)

met vuistregel:

$$\Gamma = \frac{1}{8} E_{\gamma} \quad (E_{\gamma} > 60 \text{ keV})$$

Berekenen van dosis

dosistempoconstante Γ

- eenheid: bv. $\mu\text{Gy}\cdot\text{m}^2\cdot\text{MBq}^{-1}\cdot\text{h}^{-1}$

$$\dot{D} = \Gamma \frac{A}{r^2}$$

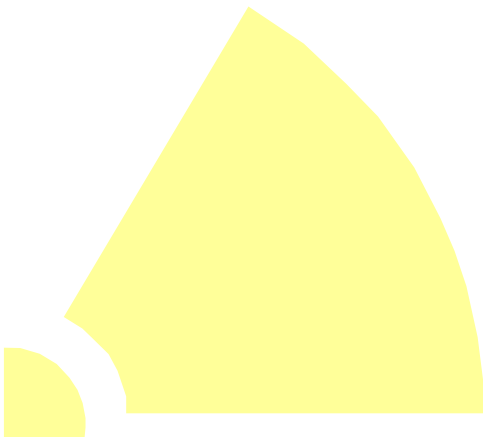

Dosis uit kerma

remstraling verwaarloosbaar?

dan: dosis = kerma

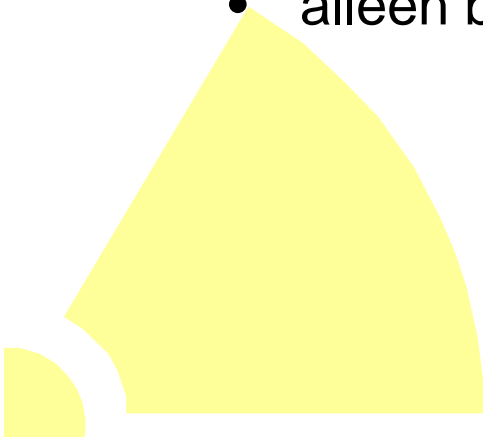
$$D_{\text{weefsel}} \approx D_{\text{water}} \approx K_{\text{lucht}}$$

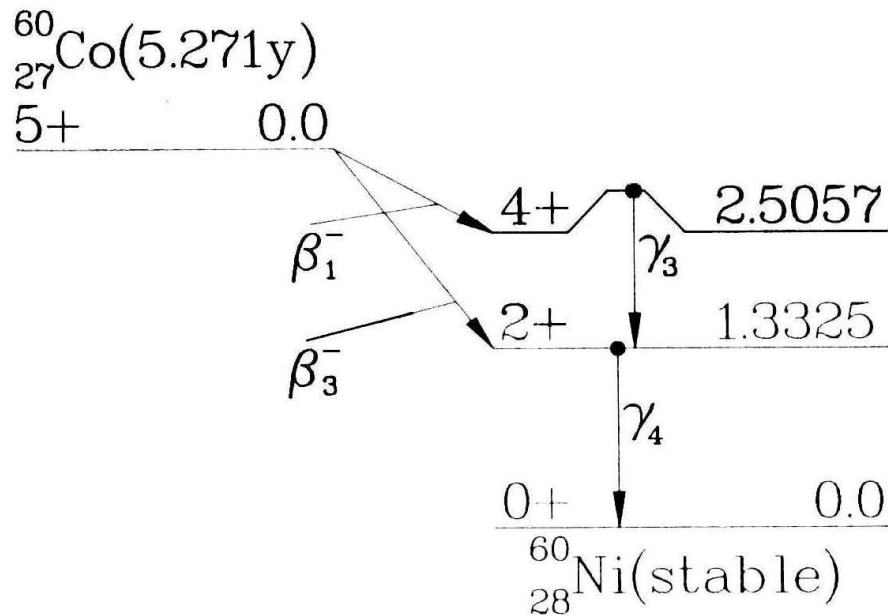
Vuistregels voor gammastraling

- $\Gamma = 1/8 E_\gamma$ ($E_\gamma > 60$ keV)
- 1 MBq geeft 1 μ Gy/h op 0,5 m ($E_\gamma = 2$ MeV)
- 1 Ci geeft 1 R/h op 1 m
- etc.

- alleen bij puntbronnen: $d > 5r$

Wat is E_γ ?

27-COBALT-60

HALFLIFE = 5.271 YEARS

29-MAR-78

DECAY MODE(S): β

RADIATION		y(i) (Bq-s) ⁻¹	E(i) (MeV)	y(i)×E(i)
β	1	9.99E-01	9.577E-02*	9.57E-02
β	3	8.00E-04	6.258E-01*	5.01E-04
γ	3	9.99E-01	1.173E 00	1.17E 00
ce-K, γ	3	1.50E-04	1.165E 00	1.75E-04
γ	4	1.00E 00	1.332E 00	1.33E 00
ce-K, γ	4	1.14E-04	1.324E 00	1.50E-04

LISTED X, γ AND $\gamma_{\pm}$ RADIATIONS	2.50E 00
OMITTED X, γ AND $\gamma_{\pm}$ RADIATIONS**	1.14E-04
LISTED β , ce AND Auger RADIATIONS	9.65E-02
OMITTED β , ce AND Auger RADIATIONS**	4.73E-05
LISTED RADIATIONS	2.60E 00
OMITTED RADIATIONS**	1.61E-04

* AVERAGE ENERGY (MeV)

** EACH OMITTED TRANSITION CONTRIBUTES
 <0.100% TO $\Sigma y(i) \times E(i)$ IN ITS CATEGORY.

NICKEL-60 DAUGHTER IS STABLE.

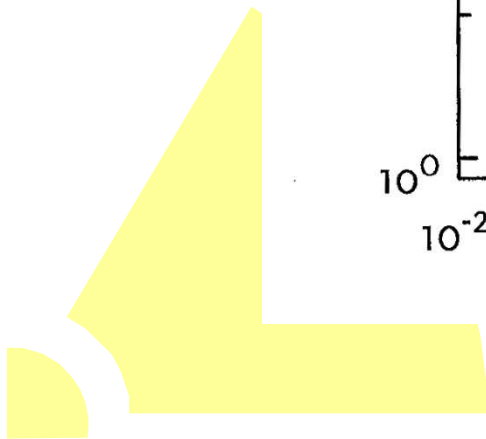
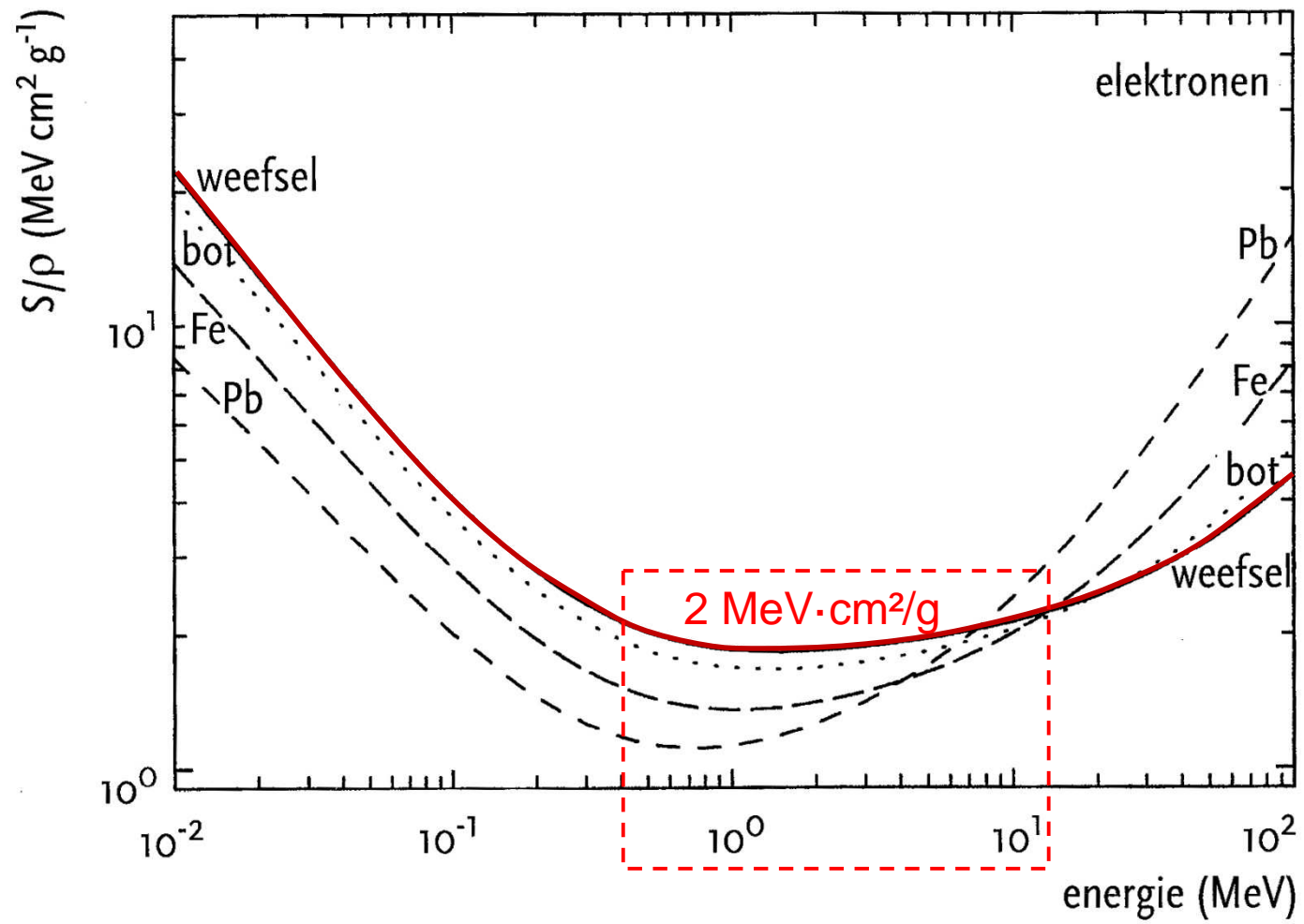
Betadosimetrie

$$D = \Phi (S/\rho)_{el}$$

- $(S/\rho)_{el} = (S/\rho)$ bij lage Z en E

$$- \frac{(S/\rho)_{rad}}{(S/\rho)_{el}} = \frac{EZ}{800}$$

- $D = 1,602 \cdot 10^{-10} \Phi (S/\rho)_{el}$
  - “gewone” eenheden

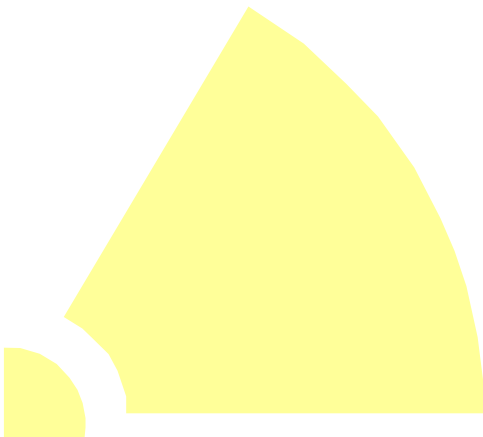

betadosimetrie

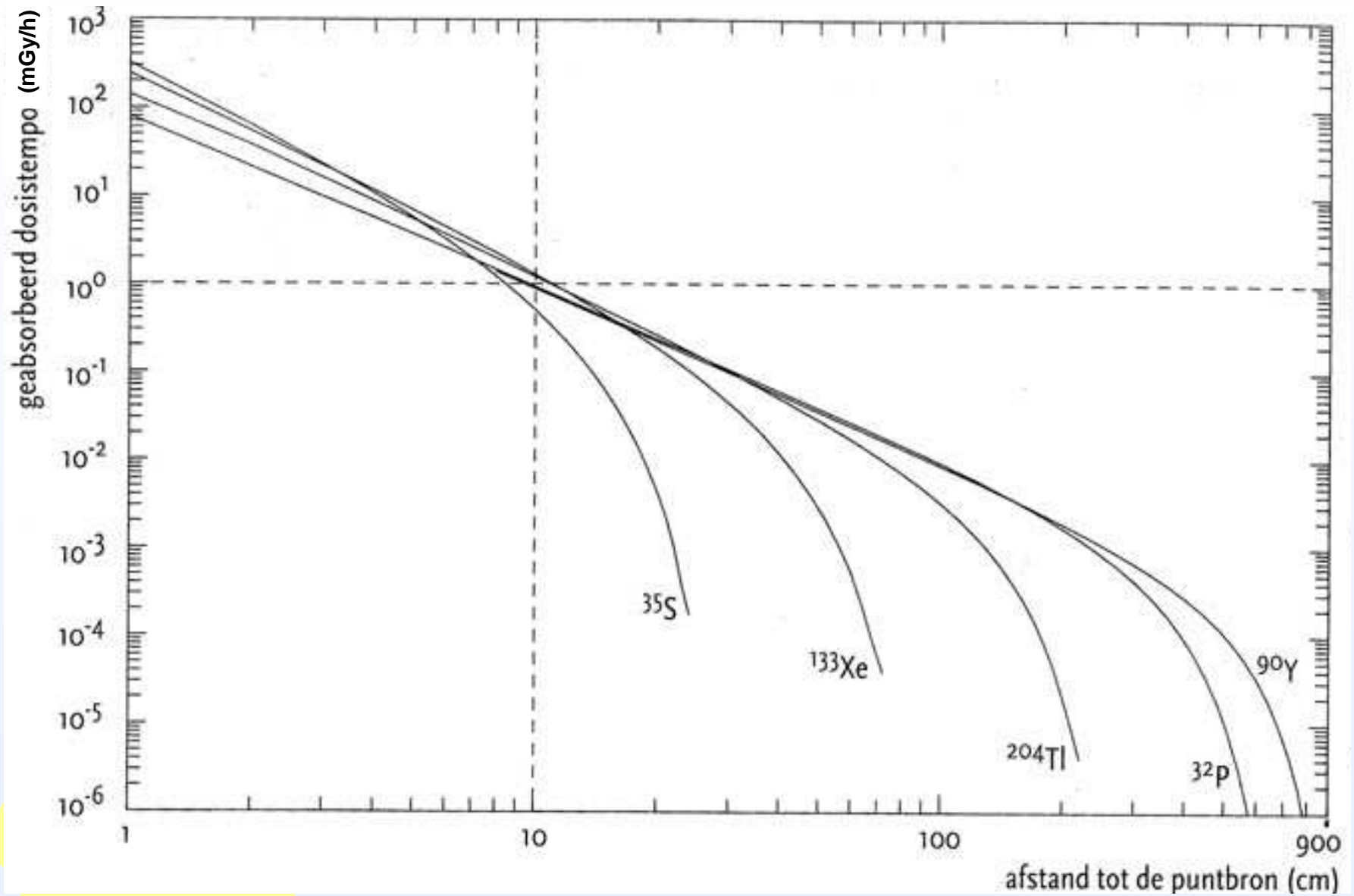
analoog aan gammadosimetrie, maar

- dosistempoconstante is geen constante
- afstand:
  - afstand r : kwadratenwet
  - dikte x : absorbtie
  - meestal: $x = r$

$$\dot{D} = J_{\beta}(x) \frac{A}{r^2}$$

figuur4-15: 1 MBq puntbron

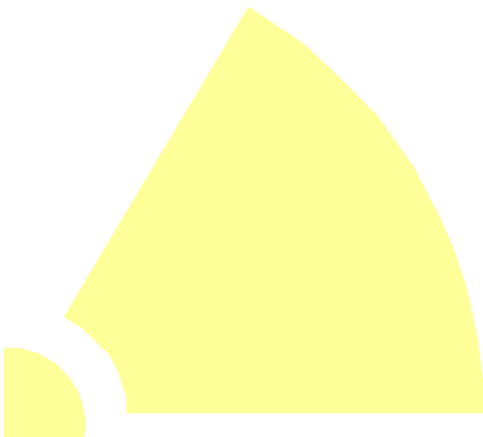

Vuistregel voor betastraling

1 MBq geeft 1 mGy/h op 0,1 m

- puntbron
- binnen R !

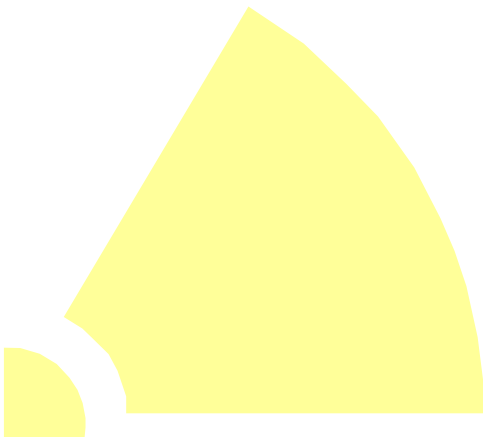
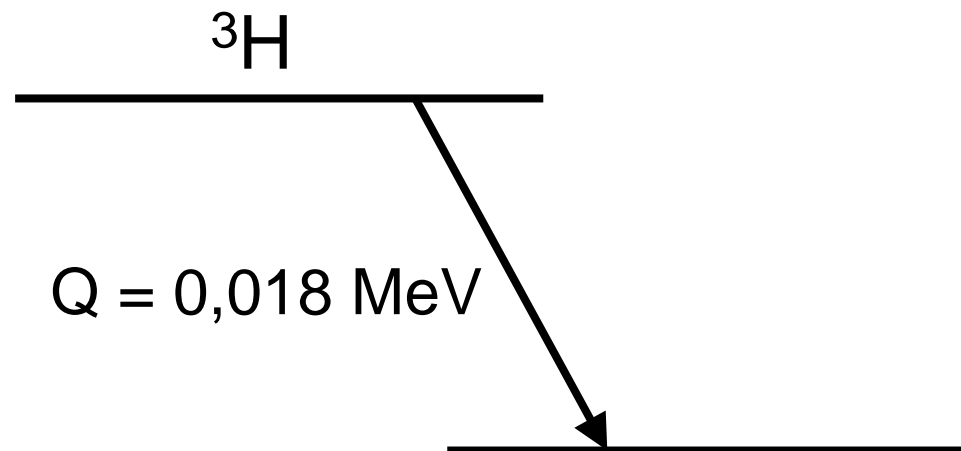

Voorbeeld

Bereken de dosis van 175 MBq ^3H

- 50 centimeter afstand

Uitwerking

Neutronendosimetrie

$$K = \Phi E \mu_{tr}/\rho$$

$$D \approx K$$

- bij snelle neutronen
  - 0,2 - 20 MeV
- bij g.d.e.
- bij weinig remstraling

Neutronen interactie

- Langzame neutronen $E < 0,5 \text{ eV}$
  - neutronenvangst
  - activering (isotopenproductie)
  - werkzame doorsnede
- Epithermische of middelsnelle neutronen $0,5 \text{ eV} - 0,2 \text{ MeV}$
  - afremming (moderatie)
- Snelle neutronen $0,2 \text{ MeV} - 20 \text{ MeV}$
  - elastische botsingen
  - inelastische botsingen: gamma-straling
- Relativistische neutronen $E > 20 \text{ MeV}$
  - spallatie

**Figuur 4-17:
kermafactoren
bij neutronen**

